

DRUHY RODU OEDEMERA Ol. (COLEOPTERA, OEDEMERIDAE), ŽIJÍCÍ NA ÚZEMÍ
ČESKOSLOVENSKA

Vladimír Švihla

Rod *Oedemera* Ol. je rozšířen v palaearktické oblasti a úzce zasahuje do oblasti orientální (jižní Čína). Dosud je známo 86 druhů, v Evropě žije 30 druhů. Na území Československa bylo dosud zjištěno 10 druhů.

Rod *Oedemera* Ol. je charakterizován ztlustlými zadními stehny u samců a často alespoň u jednoho pohlaví zúženými krovkami (stenopterie). Oba tyto znaky se nevyskytují vždy (např. u *O. lurida* Marsh.), ale v rámci rodu existuje plynulá škála. Od nejpříbuznějšího rodu *Oncomera* Steph. se liší menšíma očima (vzdálenost mezi očima je menší než mezi tykadlovými jamkami) a jinou žilnatinou krovek.

Larvy žijí ve stoncích různých bylin a jsou oligofágní, tj. nejsou vázány na jediný druh nebo rod rostlin. Imaga nacházíme na květech. Na rozdíl od rodu *Oncomera* nelétají ke světlu.

Systematika rodu není zcela vyjasněná. Byla popsána řada podrodů, většinou se však jedná jen o skupiny příbuzných druhů. Také některé z popsaných druhů se pravděpodobně ukáží jen odchylkami nebo geografickými rasami, na druhé straně lze očekávat objevy dosud nepopsaných druhů. Protože neexistuje moderní klíč našich druhů, rozhodl jsem se tuto mezeru vyplnit v následující části, spolu se stručnými údaji o rozšíření a bionomii. Ze synonym uvádím jen nejznámější.

Klíč československých druhů rodu *Oedemera* Ol.

1	3.nerv je po celé délce zřetelně oddělen od postranního okraje krovky (podrod <i>Oedemeronia</i> Seidl.)	2
-	3.nerv v zadní části splývá s postranním okrajem krovky (podrod <i>Oedemera</i> s.str.)	4
2	Hlava, štít, krovky a 2. a 3. pár nohou kovově zbarvené, přední stehna zčásti, přední holeně a chodidla celé žluté nebo žlutohnědé	<u><i>O. flavipes</i> (F.)</u>
-	Buď hlava nebo štít jinak zbarvené než krovky	3

- 3 Krovky žluté, u ♂ někdy úzce černě obroubené, u ♂ štít a hlava tmavé s kovovým leskem, u ♀ štít žlutý O. podagrariae (L.)
- Hlava a krovky kovově modré nebo modrozelené, štít oranžový O. croceicollis Gyll.
- 4 Hlava, štít a krovky stejně zbarvené, kovové nebo černé 6
- Krovky alespoň částečně žluté nebo hnědé 5
- 5 Krovky žluté, u ♂ někdy po straně úzce černě obroubené O. femorata (Scop.)
- Krovky u ♂ i u ♀ na vnějším okraji, na švu a na bázi černě obroubené, někdy hnědé zbarvení krovky redukováno na humerální skvrnu O. subulata Ol.
- 6 Poslední článek tykadel nápadně vykrojený na jedné straně. Druhy černě zbarvené s kovovým leskem 7
- Poslední článek tykadel velmi slabě vykrojený nebo slabě zúžený kolem dokola. Druhy zelené nebo modré se slabým kovovým leskem . 8
- 7 Krovka silně zúžená, v nejužším místě více než 2x užší než na bázi bázi O. subulata Ol. var.
- Krovka slaběji zúžená, v nejužším místě méně než 2x užší než na bázi O. tristis Schm.
- 8 ♂♂ 9
- ♀♀ 12
- 9 Phalus na konci hákovitý (obr.7) O. laticollis Seidl.
- Phalus na konci spíše harpunovitý 10
- 10 Phalus na konci silně zahnutý (obr.5) O. monticola Švihla
- Phalus na konci rovný 11
- 11 Phalus na konci špičatý (obr.6) O. virescens (L.)
- Phalus na konci kapkovitě rozšířený (obr.8)... O. lurida (Marsh.)
- 12 Poslední sternit široce zaoblený (obr.3)... O. laticollis Seidl.
- Poslední sternit ke konci zúžený nebo na konci vykrojený 13
- 13 Poslední sternit na konci vykrojený, vzácně uťatý (obr.2) O. virescens (L.)
- Poslední sternit na konci zaoblený 14
- 14 Poslední tergít sotva delší než poslední sternit (obr.4) O. lurida (Marsh.)
- Poslední tergít zřetelně delší než poslední sternit (obr.1) O. monticola Švihla

Přehled druhů

Rod: Oedemera Olivier, 1794

Podrod: Oedemeronia Seidlitz, 1899 (syn. Oedemerastra Seidl.,
Oedemerella Seidl.)

1. Oedemera (Oedemeronia) flavipes (Fabricius, 1792)

Mediterránní druh, který zasahuje poměrně daleko na sever.

Rozšíření: Evropa kromě nejsevernějších oblastí, Kavkaz, Zákavkazí.

U nás po celém území na teplých stepních a lesostepních lokalitách nehojný.

2. Oedemera (Oedemeronia) croceicollis Gyllenhal, 1827

Eurosibiřský druh. Rozšíření: Evropa kromě Pyrenejského poloostrova a nejsevernějších částí, pravděpodobně západní část Sibiře, Kazachstan. Slanomilný druh, vývoj v pobřežních rostlinách. U nás na celém území, ale jen ostrůvkovitě a vzácně.

3. Oedemera (Oedemeronia) podagrariae (Linnaeus, 1767)

Eurosibiřský druh. Rozšíření: střední a jižní Evropa, Kavkaz, Zákavkazí, Malá Asie, záp. Turkménie, sev. Irán. U nás po celém území na okrajích lesů nížin a pahorkatin hojný. Chybí v nejvyšších horách.

Podrod: Oedemera s. str. (syn. Oedemerina Costa, Stenaxis Schm.)

4. Oedemera (s.str.) femorata (Scopoli, 1763) (syn. flavescens L.)

Eurosibiřský druh. Rozšíření: Evropa kromě atlantického pobřeží a nejsevernějších částí, záp. část Sibiře, Kavkaz, Zákavkazí, Malá Asie. U nás po celém území na teplých lesostepních lokalitách nehojný.

5. Oedemera (s.str.) subulata Olivier, 1794 (syn. marginata F.)

Mediterránní druh. Rozšíření: střední a jižní Evropa, Kavkaz, Zákavkazí, Malá Asie, západní Irán. U nás po celém území na okrajích lesů v pahorkatinách a horách nehojný. Černá forma u nás vzácně, jen vysoko v horách, častější na Kavkaze a v Malé Asii.

6. Oedemera (s.str.) tristis Schmidt, 1846

Středoevropský druh. Rozšíření: Německo, Švýcarsko, sev. Itálie, sev. Jugoslávie, Francie, Španělsko, Rumunsko, Polsko, ČSSR. U nás v horských oblastech Moravy a Slovenska vzácný, údaje z Čech nutno ověřit.

7. Oedemera (s.str.) virescens (Linnaeus, 1767)

Eurosibiřský druh. Rozšíření: Evropa, Sibiř. U nás po celém území hojný, chybí vysoko v horách.

8. Oedemera (s.str.) lurida (Marsham, 1802)

Eurosibiřský druh. Rozšíření jako u předešlého druhu, ale nezasa-
huje tak daleko na sever. U nás po celém území kromě nejvyšších
hor hojný.

9. Oedemera (s.str.) monticola Švihla, 1978

Středoevropský druh, vyskytující se v Alpách, Sudetech a Karpatech.
Rozšíření: Německo, ČSSR, Ukrajina, Švýcarsko, severní Itálie.
U nás ve vyšších pohořích Krkonoše, Beskydy, Tatry nahrazuje
druh O. virescens (L.). Pravděpodobně vzácný.

10. Oedemera (s.str.) laticollis Seidlitz, 1899

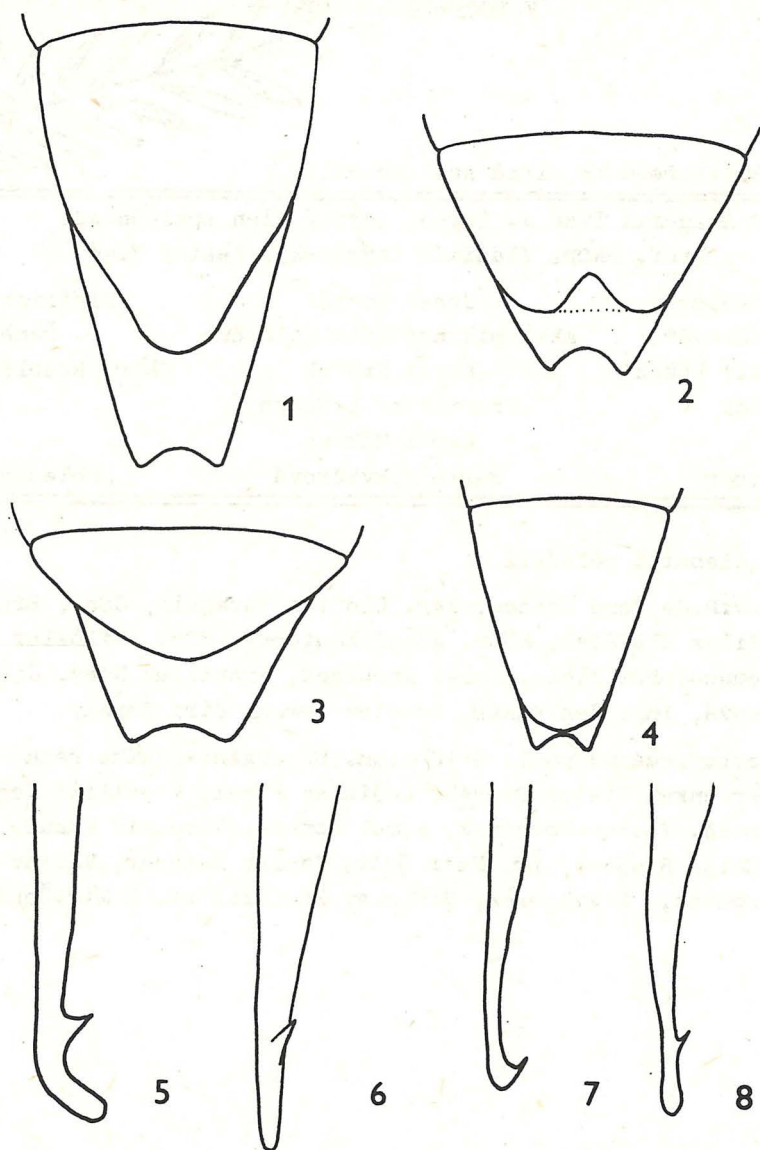
Eurosibiřský druh. Rozšíření: doposud není přesně známo pro čas-
tou záměnu s druhem O. lurida (Marsh.). Bezpečně znám ze Sibiře,
Kavkazu, Zakavkazí, Maďarska a ČSSR. U nás dosud nalezen jen 2x
na Slovensku.

Abstract

Ten Oedemera-species occuring in Czechoslovakia are reviewed
and keyed. List of species with notes on distribution and bionomy is
given.

Adresa autora (Author's address) :

RNDr. Vladimír Švihla, Šrobárova 3, 130 00 Praha 3.

Obr. 1 - 8. Poslední abdominální segmenty samice ze spodní strany,
koncová část phalu :

- obr. 1, 5 - *Oedemera monticola* Švihla,
 obr. 2, 6 - *Oedemera virescens* (L.),
 obr. 3, 7 - *Oedemera laticollis* Seidl.,
 obr. 4, 8 - *Oedemera lurida* (Marsh.).